Germanistler Derneği Bülteni

Germanistler Derneği (GERDER) Aylık Bülteni — Sayı 59 * Temmuz 2021

GİRİŞ

Değerli GERDER Ailesi,
Bültenimizin 59. sayısı ile yine birlikteyiz.
"Germanistik Kongresi" köşesinin bu ayki konuğu Prof. Dr. Necdet Neydim olacaktır. Necdet Neydim'i ve eserlerini yakından tanıyacağız. Necdet Neydim'e bu köşede yazı yazmayı kabul ettiği için teşekkür ederim.
"Edebiyat Köşesi"nde bu ay Prof. Dr. Hüseyin Salihoğlu'nun Türkçeye çevirdiği F. Kafka'nın "Dönüşüm" adlı eserinden bir kesite yer vereceğiz. Prof. Dr. Hüseyin Salihoğlu'na desteğinden dolayı müteşekkiriz.
Tez çalışmaları köşesinde Ömürnaz Kurt'un, Dr. Öğr. Üyesi H. Şebnem Sunar'ın danışmanlığında hazırladığı "Juli Zeh'nin Distopik Romanı *Temize Havale*'de İktidar ve Birey İlişkisi" tez çalışmasını bize sunacaktır.

Bültenimizden keyif almanız dileğiyle.
Saygılarımla
Prof. Dr. Mehmet Tahir Öncü

İçindekiler

- Yeni Yayınlar ☞Sayfa 1
- Germanistik Kongresi/ Prof. Dr. Necdet Neydim ☞Sayfa 2-3
- Tez Çalışması/ Ömürnaz Kurt ☞Sayfa 3
- Edebiyat Köşesi/ Prof. Dr. Hüseyin Salihoğlu ☞Sayfa 3-5
- Duyurular ☞Sayfa 5

Yeni Yayınlar

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'ndan üyemiz Prof. Dr. Hikmet ASUTAY'ın yeni kitabı yayınlanmıştır.

Asutay, Hikmet (2021): Göç Yollarında Altmışıncı Yılında Türk Alman Edebiyatı Ve Kültürü. Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları.

Link: https://divitkitabevi.com/kultur-kitaplari/arastirma-inceleme-kitaplari/prd-goc-yollarinda-altmisinci-yilinda-turk-alman-edebiyati-ve-kulturu

Üyemizi kutlar, başarılı çalışmalarının devamını dileriz.

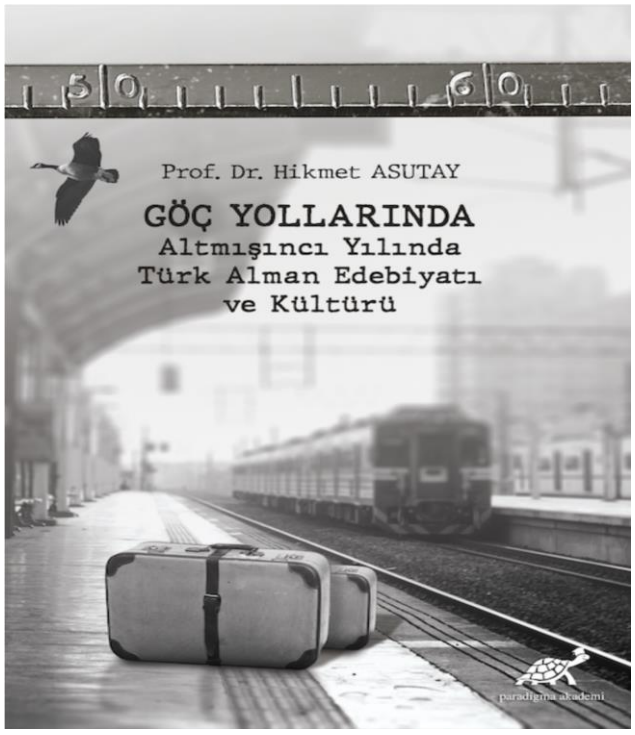

Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Çeviri Bölümü'nden üyemiz Doç.Dr. Emra BÜYÜKNİSAN'ın yeni kitabı yayınlanmıştır.

Kaufmann, Thomas (2021): Martin Luther. (Çeviren Emra Büyüknisan). İstanbul: Runik Kitap.

Link: http://runikkitap.com/kitap/martin-luther

Üyemizi kutlar, başarılı çalışmalarının devamını dileriz.

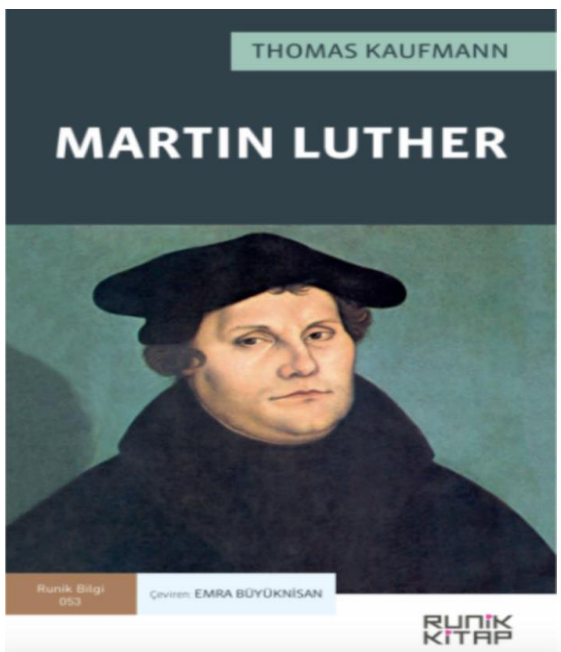

Tez Savunması

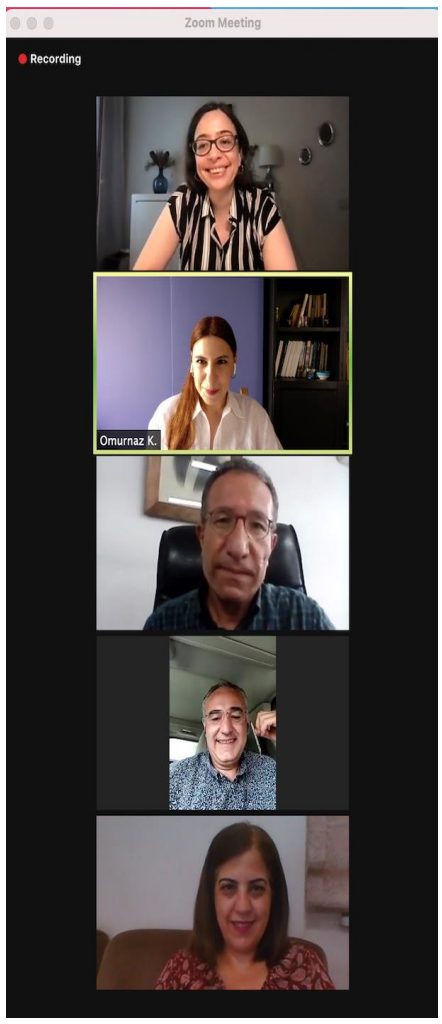

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Ömürnaz Kurt, Dr. Öğr. Üyesi Şebnem Sunar'ın danışmanlığında "Juli Zeh'nin Distopik Romanı Temize Havale'de İktidar ve Birey İlişkisi" başlıklı yüksek lisans tezini 06.07.2021 tarihinde, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda çevrimiçi olarak başarılı bir şekilde savunmuştur. Yüksek lisans tez savunma sınavında Prof. Dr. Leyla Coşan ve Prof. Dr. Mahmut Karakuş asil jüri üyeleri olarak, Prof. Dr. Ersel Kayaoğlu ise yedek jüri üyesi olarak almışlardır.

Ömürnaz Kurt'u, danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Şebnem Sunar'ı ve jüri üyelerini içtenlikle tebrik ederiz.

Germanistik Kongresi

Prof. Dr. Necdet Neydim

Necdet Neydim wurde 1955 in Izmir als Sohn eines Beamten geboren. Er wuchs in Ödemiş, einer Kleinstadt in Izmir, mit seinen Eltern und seinem Bruder auf. Nach dem Besuch der İnönü Grundschule und dem Gymnasium in Ödemiş studierte Neydim am Institut für Fremdsprachen der Universität Istanbul Deutsch auf Lehramt. Nach seinem Studium entschied sich Neydim für die akademische Laufbahn und schlug den Weg der Translationswissenschaft ein. An derselben Universität nahm er ein Masterstudium der Translationswissenschaft auf und absolvierte dieses im Jahr 1995. Anschließend begann er mit der Promotion in derselben Disziplin, die er im Jahr 2000 abschloss. 2015 habilitierte er ebenfalls in der Translationswissenschaft. Heute ist er Professor für Translationswissenschaft und Leiter des Fachbereichs für Übersetzen und Dolmetschen Deutsch an der Universität Istanbul.

Schon in seiner Kindheit hatte Neydim reges Interesse an Kulturen, Literatur und Poesie. Seine Leidenschaft für die Schönen Künste hat er zwei Persönlichkeiten zu verdanken, nämlich seinem Literaturlehrer am Gymnasium und dem Schriftsteller Behiç Duygulu. Durch sie wurde er auf Namen wie Atilla Ilhan und Özdemir Asaf aufmerksam und begann sich intensiver mit ihren Werken auseinanderzusetzen. Diese bedeutenden Schriftsteller der türkischen Literatur waren für Neydim Inspirationsquellen, zumal er mit ihnen die ersten Impulse für eigene literarische Schöpfungen erhielt.

Seine Leidenschaft und sein Talent für die Übersetzung dagegen entdeckte er in seinen jungen Jahren als Student. Neydims erste übersetzerische Herausforderung war eine Poesieübersetzung. Diese Übersetzung stieß auf eine gute Resonanz und wurde anschließend in der Zeitschrift *Almanca Dil Dergisi* veröffentlicht. Dieser Erfolg ermutigte ihn zu weiteren Übersetzungen und so übertrug er eine große Anzahl an Gedichten aus dem Deutschen ins Türkische. Neydim übersetzte insbesondere die Gedichte von Günter Grass, Erich Kästner, Johann Wolfgang von Goethe, Rainer Maria Rilke und Bertolt Brecht.

Die Kinderliteratur zählt zu Neydims besonderen Forschungsschwerpunkten. Auch hier kommen Neydims persönliche und berufliche Interessen zusammen. Seine Leidenschaft für die Kinderliteratur begann im Jahr1992, als er zahlreiche Kinderbücher las und Abschnitte davon übersetzte, um seine Nachhilfeschüler zu unterrichten. Die Übersetzung von Kinderliteratur wurde sehr bald von Neydim in Professionalität umgesetzt. So erschien seine erste Romanübersetzung *Benjamin Anna'yı Seviyor*. Daraufhin lieferte Neydim weitere Übersetzungen aus der Kinderliteratur, wie *Alter John, Oma* und *Das war der Hirbel* von Peter Härtling, *Du bist ein Indianer, Hannes* und *Lari Fari Mogelzahn* von Horst Eckert alias Janosch, *Lollipop* und *Rosalinde hat Gedanken im Kopf* von Christine Nöstlinger. Neydim beschäftigte sich nicht nur als Übersetzer mit Kinderliteratur, sondern war auch selbst als Schriftsteller tätig. Er veröffentlichte Kinderbücher wie *Sen Islık Çalmayı Bilir misin, Annem Öyle Söylüyor, Ellerim Olsun mu Yağmur, Durucuk cuk cuk, Yasimcim Canım Benim, und İki Gözüm Üzümüm.*

Neydim können auch Tätigkeiten in gemeinnützigen Organisationen zugerechnet werden. Er engagierte sich für den Verein für Kinder- und Jugendkultur und Kinder- und Jugendliteraturforschung (ÇİKEDAD). Die Forschungsbibliothek in Armutlu, die er eigens aufbaute, und wo mehrere tausende Kinder- und Jugendbücher zu finden sind, kann als das Produkt seiner Lebensaufgabe bezeichnet werden. Aber damit ist für Neydim noch lange nicht sein Lebensziel erreicht, denn zusätzlich setzt er sich seit jeher für Kinderrechte ein und kämpft leidenschaftlich – überdies ebenfalls mithilfe der Institution einer gebührenden Plattform – gegen den Missbrauch von Kindern. Seit Februar 2021 ist Neydim auch der Herausgeber der populär-wissenschaftlichen Online - Kinder- und Jugendliteraturzeitschrift *Sözelti*, die er im Bereich der Literatur einen sehr wichtigen Platz zuteilt.

Bibliografie

Bücher (Auswahl)

Anneye Mektuplar (2019), Istanbul.
Babaya Mektuplar (2019), Istanbul.
Çeviri Çocuk Edebiyatı (2003), Istanbul.
Çocuk Edebiyatı (2003), Istanbul.
Çocukluğum Nerede Saklı (2019), Istanbul.
Ergenliğim Geldi Bırak(may)ın Beni (2019), Istanbul.
Genç Kız Edebiyatı (2019), Istanbul.
Yolculuk: Yolculuk Öyküleri (2019), Istanbul.

Kinderbücher (Auswahl)

Çok Cici Bir Kızım Ben (2000), Istanbul.
Duru cuk cuk (2019), Istanbul.
Düşler Teknesi (1998), Istanbul.
Ellerim Olsun Mu Yağmur? (2019), Istanbul.
Hoşgeldin Ali (2013), Istanbul.
İki Gözüm Üzümüm (2012), Istanbul
İsmail ve Babamın 68 Kuşağı (2009), Istanbul.
Kağıt Helvayı Paylaşmak (2007), Istanbul.
Leylak Perisi (2013), Istanbul.
Sen Islık Çalmayı Bilir misin? (2008), Istanbul.
Şehrazat – İstiridyenin Sırrı (2014), İstanbul.
Tut Elimi Sıkıca (2010), Istanbul.
Yasimcim Canım Benim (2000), Istanbul.

Zweisprachige Kinderbücher (Auswahl)

Gülünce Güller Açar / Das blühende Lachen (2005), Hückelhoven.
Papatya Dostum Benim / Mein Freund das Gänseblümchen (2004), Hückelhoven.
Salata Yapan Çocuk / Selim macht Salat (2004), Hückelhoven.
Sana Güvenebilir Miyim Dostum / Vertrauen unter Freunden (2005), Hückelhoven.
Sevgiyi Ararken / Auf der Suche nach der Liebe (2005), Hückelhoven.
Tilki Çalışmayı Nasıl Öğrendi / Wie der Fuchs zu arbeiten lernte (2005), Hückelhoven.

Übersetzungen (Auswahl)

Bertolt Brecht (1939): (An die Nachgeborenen), Bizden Sonra Doğanlara (1998), Istanbul.
Christian Tielmann (2003): (Max wünscht sich ein Kaninchen), Çağlar Tavşan İstiyor (2011), Istanbul.
Christine Nöstlinger (1977): (Lollipop), Lollipop (1993), Istanbul.
Christine Nöstlinger (1981): (Rosalinde hat Gedanken im Kopf), Aklından Düşünceler Geçen Çocuk (2009), Istanbul.
İrina Korschunow (1976): (Wenn ein Unugunu kommt), Unugunu (1996), Istanbul.
Janosch (1971): (Lari Fari Mogelzahn), Palavracı Lari Fari (2010), Istanbul.

Janosch (1978): (Oh wie schön ist Panama), Vaay Panama Ne Güzelmiş (2010), Istanbul.
Janosch (1981): (Post für den Tiger), Kaplancık'a Mektup Var (2014), Istanbul.
Janosch (1985): (Ich mach dich gesund, sagte der Bär), Seni İyileştireceğim Dedi Ayıcık (2014), Istanbul.
Janosch (1991): (Du bist ein Indianer, Hannes), Sen Bir Kızılderilisin Hannes (1996), Istanbul.
Liane Schneider (1999): (Conni lernt Rad fahren), Elif Bisiklete Binmeyi Öğreniyor (2011), Istanbul.
Peter Bichsel (1974): (Jodok läßt grüßen), Yoduk'un Selamı Var (1993), Istanbul.
Peter Bichsel (1971): (Ein Tisch ist ein Tisch), Masa Masadır (1993), Istanbul.
Peter Härtling (1987): (Die kleine Welle), Küçük Dalga (1991), Istanbul.
Peter Härtling (1975): (Oma), Büyükanne (1993), Istanbul.
Peter Härtling (1979): (Ben liebt Anna), Benjamin Anna'yı Seviyor (1991), Istanbul.
Peter Härtling (1979): (Das war der Hirbel), Aslanlarını Arayan Çocuk (1993), Istanbul.
Peter Härtling (1981): (Alter John), İhtiyar John / Büyükbaba Taşınıyor (1994), Istanbul.
Sarah Kirsch (1967): (Dann werden wir kein Feuer brauchen), O Zaman Ateşe İhtiyacımız Olmayacak (2011), Istanbul.

Tez Çalışmaları

JULI ZEH'NİN DİSTOPİK ROMANI *TEMİZE HAVALE*'DE İKTİDAR VE BİREY İLİŞKİSİ

Hazırlayan: Ömürnaz KURT
Tez Danışman: Dr. Öğr.Üyesi H. Şebnem SUNAR

Bu çalışmanın ana amacı, Juli Zeh'nin distopik romanı *Temize Havale*'yi [Corpus Delicti, 2009] Michel Foucault'nun iktidar ve birey ilişkisine yaklaşımıyla beraber ele alarak analiz etmektir. Aydınlanmanın mükemmel insan ve mükemmel toplum projelerinin ardında nasıl totaliter sistemler gelişebileceğine bir uyarı niteliğinde olan ve yazıldığı dönemdeki gelişmeleri eleştirme görevi üstlenen distopya türü, More'un daha iyi bir yaşam ümidiyle yola çıkan *Utopia*'sından (1516) günümüze uzanan edebiyat-tarihsel bir çizgide incelendikten sonra, çağdaş Alman edebiyatının öne çıkan eserlerinden *Temize Havale*'deki distopik unsurların Foucault'nun başta biyopolitika kavramı olmak üzere, söylem ve söylem analizi ile gözetim ve ceza yaklaşımlarıyla analiz edilmesi hedeflenmektedir.
Foucault'ya göre on yedinci yüzyıl itibariyle değişen iktidar modelinin uyguladığı politika artık bir biyopolitikadır ve -egemen iktidarın aksine- bedeni cezalandırmanın değil, ıslah etmenin peşindedir. Çünkü itaatkâr ve üretken bedenler üretmek, iktidarın gücünü pekiştirmekte ve devamlılığını sağlamaktadır. *Temize Havale*'de betimlenen sağlık diktatörlüğünde de vatandaşlar uzun ve sağlıklı bir ömür vaadiyle beslenmelerinden cinsel yaşamlarına hayatlarının her anında sıkı bir denetim ve kontrol altında tutulmakta ve YÖNTEM adı verilen sistem tarafından kurallara uyup uymamalarına bağlı olarak ödüllendirilmekte veya cezalandırılmaktadırlar. Tez, YÖNTEM'in üzerinden iktidarını kurduğu ve yaydığı sağlık söylemini ele aldıktan sonra, Foucault'nun öne sürdüğü gözetleme ve cezalandırma yöntemlerinin eserde nasıl tezahür ettiğine odaklanmakta ve sonunda tüm bunların YÖNTEM'in uyguladığı biyopolitikadaki yerini yorumlamaktadır.
Tez teorik arka planını ana olarak Foucault'cu bir yaklaşım üzerine kurmuş olsa da, biyopolitika kavramı çerçevesinde eserdeki Antigone ve ***homo sacer*** (kutsal insan) göndermelerini ele almak amacıyla Giorgio Agamben'in de biyopolitika yaklaşımına yer verilecektir.
Covid-19 pandemisiyle beraber belki de hiç olmadığı kadar popülerleşmeye başlayan biyopolitika kavramının farklı çehrelere büründüğü bu dönemde kurgusal bir sağlık diktatörlüğüne odaklanan bu çalışma, güncel tartışmalarla da bağlantı kurabilecek perspektifler yakalamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Juli Zeh, *Temize Havale*, ütopya, distopya, Michel Foucault, biyopolitika, iktidar, Panoptikon, disiplin, gözetim, diktatörlük, totalitarizm, Covid-19.

Edebiyat Köşesi

Franz Kafka (2017): Dönüşüm. Çeviren: Hüseyin Salihoğlu. Barış Kitap.

Franz Kafka – Dönüşüm

I

Gregor Samsa bir sabah huzursuz rüyalarından uyandığında kendini yatağında devasa bir böceğe dönüşmüş olarak buldu. Zırh gibi sert sırtının üzerine uzanmıştı ve kafasını biraz kaldırınca, kahverengi, kemer şeklinde şeritlerin bölüştürdüğü boğumlanmış karnını gördü; karnının üzerindeki yorgan bütünüyle kaymak üzereydi ve onu tutacak hali yoktu. Her zamanki kalınlığının aksine çok sayıdaki çelimsiz ince bacakları çaresiz bir halde gözlerini kamaştırıyordu.

»Bana ne oldu?« diye düşündü. Bu bir rüya değildi. Odası, aslında düzgün ama birazcık küçüktü, bilinen dört duvar arasında içinde insanın yaşadığı bir oda olarak duruyordu. Kutudan çıkarılmış kumaş numuneleri koleksiyonunun serpiştirildiği masanın üzerinde – çünkü Samsa bir pazarlamacı idi – kısa bir süre önce resimli bir dergiden kestiği ve güzel, yaldızlı bir çerçevenin içine yerleştirdiği resim asılı duruyordu. Resim, dik bir vaziyette oturan, kürk şapkalı ve kürk boyun atkılı bir kadını yansıtıyordu; kolunun dirsekten aşağısı, izleyenlere karşı tuttuğu bol tüylü manşonun içinde kaybolmuştu.

Sonra Gregor'un gözleri pencereye yöneldi; kasvetli hava – pencerenin teneke küpeştelerine vuran yağmur damlalarının sesi duyuluyordu – onu tümden melankolik hale getirdi. »Biraz daha uyuyup, bütün çılgınlıkları unutsam nasıl olurdu acaba«, diye düşündü, ama bunu yapması mümkün değildi, çünkü o sağ tarafına yatmaya alışmıştı, oysa şu andaki haliyle kendini bu konuma getiremezdi. Sağa dönmek için ne kadar uğraşırsa uğraşsın her deneyişinde sırtüstü tekrar yere düşüyordu. Herhalde bunu yüz kez denedi. Kıpırdayan bacaklarını görmemek için gözlerini yumdu ve yan tarafında şimdiye kadar hissetmediği, hafif ve derinden gelen bir ağrı duymaya başlayınca, denemesinden vazgeçti.

»Ah Tanrım, ne kadar da yorucu bir meslek seçmişim!« diye düşündü. »Her Allahın günü yolculuk. Ticari heyecan merkezdeki esas işten çok daha büyüktür, ayrıca sırtıma bir de bu gezi eziyeti bindirildi; tren bağlantıları derdi, düzensiz, kötü yemekler, hep değişen hiçbir zaman sürekli olmayan, asla samimi olmayan insani ilişkiler. Hepsinin canı cehenneme!« Üst tarafta, karnının üzerinde hafif bir kaşıntı hissetti; başını daha iyi kaldırabilmek için kendini yavaşça kaydırarak kar-yolanın ayağına yaklaştırdı; kaşınan yeri buldu, silme beyaz noktacıklarla dolmuştu ki, ne olduğunu anlamadı; bir bacağıyla orasına dokunmak istedi; bacağını hemen geri çekti çünkü temas sırasında vücudu soğuk bir ürpertiyle sarsıldı.

Tekrar eski yerine kaydı. »Bu erken kalkmalar yok mu«, diye düşündü, »insanı aptala çeviriyor. İnsanın uykuya ihtiyacı vardır. Öteki pazarlamacılar harem kadınları gibi yaşıyorlar. Ben örneğin, verilen siparişleri not etmek için öğleden önce restorana döndüğümde bu beyler yeni kahvaltıya oturmuş oluyorlar. Böyle bir şeyi şefimden istesem anında kapı dışarı edilirim.

Öte yandan, kim bilir, bu belki benim için çok daha iyi olurdu. Ebeveynim için sabredip, kendimi tutmasam çoktan işten ayrılmış olurdum; şefin önüne dikilir ve ona düşüncemi bütün kalbimle söylerdim. Kürsüden aşağıya düşerdi! Kürsüde oturmak ve yukarıdan aşağıya bakarak ücretlilerle konuşmak özel bir tarz gerektirir, ayrıca o ücretli, şefin ağır işitmesi yüzünden yanına iyice sokulmak zorundadır. Şimdi, durum tamamen umutsuz değil; ebeveynimin borcunu ona ödemek için parayı bir biriktireyim hele – bu beş-altı sene sürebilir – o işi mutlaka

yaparım. Ardından büyük bir başlangıç yapılacak. Doğrusu şimdi artık kalkma zamanım geldi, çünkü trenim saat beşte hareket ediyor.«

Ve öbür tarafa, sandığın üzerinde tıklayan çalar saate baktı. »Aman Tanrım!« dedi kendi kendine. Saat altı buçuk olmuştu ve akreple yelkovan sakin sakin ilerliyordu; hatta buçuğu da geçmiş, yediye çeyrek kalaya geliyordu. Yoksa çalar saatin zili çalmamış mıydı? Zilin saat tam dörde kurulduğu yataktan görünüyordu; mutlaka da çalmış olmalıydı. O halde, bu mobilyaları zangırdatan zil sesinde rahatça uyuya kalmak mümkün müydü? Neyse, hiç de rahat uyuyamamıştı, ama çok derin uyumuştu herhalde. Peki, ama şimdi ne yapmalıydı? Sonraki tren saat yedide kalkıyordu; ona yetişmek için iki ayağını bir pabuca sokması gerekiyordu. Kumaş koleksiyonu henüz toplanmış değildi ve dahası Gregor kendini hiç de öyle aman aman zinde ve canlı hissetmiyordu. Trene yetişse bile şeften fırça yemesi kaçınılmazdı, çünkü ticari hizmetli beş treninde onu beklemiş ve gelmediğini görünce yokluğunu çoktan şefe bildirmişti. O adam şefin alçak, karaktersiz ve beyinsiz bir mahlûkuydu. Peki, hasta olduğunu bildirse nasıl olurdu acaba? Ama bu çok ayıp ve şüphe çekici olurdu, çünkü Gregor hizmet ettiği beş yıl süresince bir kez bile hasta olmamıştı. Şef kesinlikle hastalık sigortasının hekimi ile çıkagelir ve ebeveynini oğulları tembellik ediyor diye suçlayıp, bütün itirazları sigorta hekimini göstererek reddederdi; hekim için zaten sadece çok sağlıklı, ama iş yapmak istemeyen insanlar vardı. Bu durumda hekim tamamen haksız sayılır mıydı? Uzun süre uyuduktan sonraki aşırı uyku hali bir yana, Gregor kendini gerçekten çok iyi ve hatta kurt gibi acıkmış hissediyordu. Yataktan çıkıp çıkmamaya karar veremeden bütün bunları büyük bir aceleyle düşündüğü sırada – tam o sırada çalar saatin zili yediye çeyrek kalayı çaldı – başucundaki kapı dikkatli bir şekilde vuruldu.

»Gregor«, diye bir ses geldi – annesiydi - »saat yediye çeyrek var. İşe gitmek istemiyor muydun?« Amma da yumuşak sesti! Gregor cevap veren kendi sesini duyunca irkildi; apaçık eski sesiydi, ama buna alttan gelen ve bastırılamayan, acı verici iniltili ince bir ses karışıyordu, kelimeler sadece ilk anda biçimsel olarak anlamını koruyordu, uzayan sesi öylesine tahrip ediyordu ki, insan doğru işitip işitmediğinden kuşku duyuyordu. Gregor ayrıntılı cevaplar vererek her şeyi açıklamak istiyordu, ama bu koşullarda kendini şu sözlerle sınırladı: »Evet, evet, teşekkür ederim anne, kalkıyorum.« Ahşap kapı yüzünden Gregor'un sesindeki değişiklik dışarıdan herhalde fark edilmiyordu, çünkü annesi bu açıklamayla sakinleşip, ayaklarını sürterek uzaklaştı. Ama karşılıklı bu kısa konuşmayla ailenin diğer üyelerinin, beklenenin aksine Gregor'un hâlâ evde oluşu, dikkatlerini çekti ve babası yan kapılardan birine yumruğu ile hafifçe vurdu. »Gregor, Gregor«, diye seslendi, »ne oldu sana Tanrı aşkına?« Kısa bir aradan sonra kalın sesle tekrar uyardı: »Gregor! Gregor!« Öteki kapıdan bu kez kız kardeşi alçak sesle yakındı: »Gregor? Bir şeyin mi var? Bir ihtiyacın var mı?« Gregor her iki tarafa da »Hazırlandım«, diye cevap verip, en özenli ifadeyle ve sesinin çıkardığı kelimeler arasında uzun boşluklar bırakarak tüm aklına gelenleri yakalamaya çalıştı. Babası kahvaltısına döndü, ama kız kardeşi fısıldayarak, »Gregor, kapıyı aç, sana yalvarıyorum.« dedi. Ama Gregor kapıyı açmayı aklından bile geçirmedi, tersine, gezilerinde alışkanlık haline getirdiği tedbirli davranışını evde bile geceleyin bütün kapıları kapatarak devam ettirişiyle övündü.

Önce rahatsız edilmeden sakin bir şekilde kalkıp giyinmek ve her şeyden önce kahvaltı edip, daha sonra da diğer şeyleri düşünmek istiyordu. Çünkü yatakta düşünmekle hiçbir şekilde sağlıklı bir sonuca varamayacağını herhalde fark etmişti. Çok kez yatakta, belki de uygunsuz yatmaktan kaynaklanan, hafif bir ağrı hissettiğini ve bunun kalktıktan sonra saf bir kuruntudan başka bir şey olmadığını aklına getirdi; bugünkü hayalden zaman geçtikçe nasıl kurtulacağını merak ediyordu. Sesinin değişmesinin üşütmüş olmanın ya da pazarlamacıların meslek hastalığının önbelirtisinden başka bir şey olmadığı konusunda en ufak bir şüphesi yoktu. Yorganı atmak çok kolay bir şeydi; kendini birazcık şişirmesi gerekiyordu ve yorgan kendiliğinden düşecekti. Ama sonrası zordu, özellikle de gövdesi hayret verici biçimde yassılaşmış olduğu için. Doğrulmak için ellerine ve kollarına ihtiyacı vardı; ama bunların yerine sadece bir sürü ufacık bacağı vardı, ki bunlar aralıksız bir şekilde envai türlü hareket içindeydiler ve kendisi de bunları kontrol edemiyordu. Bunlardan birini bükmek istese o bacak önce geriliyordu; nihayet bu bacakla istediğini yapmayı başarınca bu arada ötekiler serbest kalmış gibi aşırı, sancılı bir telaşla çalışmaya başlıyorlardı. Gregor kendi kendine, »Yatağın içinde boşuna bekleme«, dedi.

Önce vücudunun alt kısmıyla yataktan çıkmak istedi, ama henüz görmediği ve hakkında da sağlıklı herhangi bir düşünceye sahip olmadığı bu alt kısım, kendini çok zor hareket edebilir bir şey olarak ortaya koydu. Çok yavaş ilerliyordu ve nihayetinde, neredeyse deliye dönmüştü; ne olacaksa olsun deyip var kuvvetiyle kendini ileri itti, yönünü yanlış seçtiğinden karyolanın alt ayağına tosladı ve duyduğu derin acı, ona vücudunun alt kısmının o anda belki de en duyarlı bölgesi olduğunu öğretti.

Bunun üzerine önce vücudunun üst kısmını yataktan çıkarmayı denedi ve başını dikkatlice yatağın kenarına çevirdi. Bunu kolayca başardı; yassılığına ve ağırlığına rağmen vücut kitlesi nihayet yavaş yavaş başının döndüğü tarafa döndü. Ama sonunda kafasını yatağın dışına çıkarıp, havada tutunca, bu tarzda ileri kaymaktan korktu, çünkü sonunda kendini aşağıya bıraksa kafasını yarmaması için bir mucizenin gerçekleşmesi gerekiyordu. Özellikle de şu anda bilincini hiçbir şekilde kaybetmemesi gerekiyordu; en iyisi yataktan çıkmamaktır, diye düşündü.

Ama aynı zahmetten sonra içini çekerek eskisi gibi öylece yatınca ve ufacık bacaklarının mümkün olduğunca daha öfkeli bir şekilde birbirleriyle mücadele ettiklerini görünce ve bu başına buyrukluğa sükûnet ve düzen getirme olanağı bulamayınca, içinden yatakta kalmasının mümkün olmadığını ve kendini yataktan kurtarmak için en ufak bir umut varsa her şeyi feda etmenin en akıllıca bir karar olacağını söyledi. Arada sırada da sakince muhakeme etmenin, ümitsizlikle alınan kararlardan çok daha iyi olduğunu hatırlamayı unutmadı. Böyle anlarda gözlerini mümkün olduğunca keskin bir şekilde pencereye dikiyordu, ama ne yazık ki dar caddenin karşı tarafını bile kaplamış olan sabah sisinin manzarası, ileriye dönük pek bir umut ve canlılık vaat etmiyordu. Çalar saat yeniden çalınca, »Saat çoktan yedi olmuş«, dedi kendi kendine, »saat yedi olmuş ve hâlâ bu denli yoğun sis.« Kısa bir süre hafif nefes alarak bekledi, sanki mutlak sessizlikte gerçek ve normal koşullara dönüleceğini bekliyordu.

»Yediyi çeyrek geçmeden önce yataktan mutlaka çıkmış olmam lazım.« diye düşündü. »Ayrıca o zamana kadar durumumu sorgulamak için iş yerinden birisi gelir, çünkü iş yeri saat yediden önce açılıyor.« Vücudunu boylu boyunca tümüyle aynı seviyede yataktan dışarıya sallamayı düşündü. Eğer kendini bu şekilde yataktan düşürürse kafası, düşerken iyice yukarı kaldıracağı için muhtemelen yara almayacaktı. Sırtı sert görünüyordu; halının üzerine düştüğünde ona kesinlikle bir zarar gelmezdi. Meydana gelecek gürültüyü dikkate alması büyük sorun oldu; gürültünün bütün kapıların ardında dehşet vermese bile kaygı uyandıracağı kuşku götürmezdi. Ama bu riski göze almak gerekiyordu.

Gregor vücudunun yarısını yataktan dışarıya çıkardığında – yeni yöntem, çabalamaktan çok bir oyundu sanki ve sadece sırt üstü sallanması gerekiyordu -, aklına birileri yardım etse ne kadar kolay olacağı geldi. İki güçlü insan – babası ile hizmetçi kız aklına geldi – yeter de artardı; onlar kollarını sadece bombeli sırtının altına sokar ve böylece yataktan sıyırırlardı, döşemenin üzerinde aşırı sallantı olmasın diye

yükle birlikte eğilirler ve sonra sadece dikkatlice sabretmeleri gerekirdi, ufacık bacaklar döşeme üzerinde inşallah bir işe yarardı. Kapıların kapalı olması bir yana, artık gerçekten yardım istemesi gerekli miydi? Bütün bu çaresizliklere karşın bu düşünceler sırasında gülümsemesine de engel olamıyordu.

İş o raddeye gelmişti ki, kuvvetli sallanışlarda nerdeyse dengesini sağlayamıyordu ve artık vakit geçirmeden kararını vermek zorundaydı, çünkü beş dakika sonra saat yediyi çeyrek geçecekti, - o arada evin kapısı çalıyordu. »İş yerinden birisi gelmiştir«, dedi içinden ve ufacık bacakları daha bir aceleyle dans ederken donup kaldı. Bir an her tarafı sessizlik kapladı. »Kapıyı açmıyorlar«, dedi Gregor aptal bir umuda kapılarak mahcup bir şekilde kendi kendine. Ama sonra tabii her zamanki gibi hizmetçi kız sert adımlarla gidip kapıyı açtı. Gregor'un ziyaretçinin sadece ilk selam verişini duyması kimin geldiğini anlaması için yeterliydi – ticari temsilcinin ta kendisi. Gregor neden en küçük bir gecikmede en büyük şüpheyi doğuran böylesi bir firmada çalışmaya mahkûm edilmişti ki? Baştan aşağı ücretlilerin hepsi karaktersiz, güvenilmez miydi, onların içinde sabahın birkaç saatini işi için harcamadığından dolayı vicdan azabından çıldıran ve yataktan çıkacak durumda olmayan sadık itaatli insan hiç mi yoktu? Bir çırağa sordurmak gerçekten yeterli olmaz mıydı – eğer esasen bu sorgu suale gerek vardıysa – ticari temsilci bizzat gelmeli miydi ve böylece hiçbir suçu olmayan ailenin hepsi teşhir edilmeli miydi, bu şüpheli mesele ille de ticari temsilcinin aklına teslim edilmeli miydi? Ve doğru bir karar almaktan çok bu düşüncelerinin verdiği heyecanla kendini bütün gücüyle yataktan savurdu. Yüksek sesli bir çarpma meydana geldi, ama gerçek bir gürültü olmadı. Düşüş biraz da halı sayesinde yavaşlatıldı, sırtı ise Gregor'un düşündüğünden daha çok esnekleşmişti. Bu nedenle dikkat çeken boğuk ses duyulmadı. Sadece başını tutarken yeteri kadar dikkatli olmadığından yere çarpmasını engelleyemedi; başını çevirdi ve acı ve kızgınlıkla halıya sürtüştürdü.

»İçeride bir şey düştü«, dedi ticari temsilci soldaki yan odadan. Gregor bugün kendi başına gelen olayın benzerinin günün birinde onun da başına gelip gelmeyeceğini hayal etmeye çalıştı; bunun olanaklı oluşunu aslında kabul etmek gerekirdi. Ama bu soruya verilen çiğ cevap gibi ticari temsilci birkaç belirli adım atarak rugan çizmelerini gıcırdattı. Sağdaki yan odadan kız kardeşi, Gregor'u haberdar etmek için fısıldadı: »Gregor, ticari temsilci geldi.« »Biliyorum«, dedi Gregor, ama sesini kız kardeşinin duyacağı kadar yükseltmeye cesaret edemedi.

Şimdi de, »Gregor«, dedi babası sol taraftaki yan odadan, »Ticari temsilci bey geldi ve senin neden erken kalkan trenle gitmediğini soruyor. Ona ne diyeceğimizi bilmiyoruz. Ayrıca seninle özel olarak konuşmak istiyor. Yani, lütfen kapıyı aç. Odadaki dağınıklığı lütfedip hoşgörü ile karşılayacak.« Ticari temsilci bu arada dostça, »Günaydın Bay Samsa«, diye seslendi. Babası kapıda konuşurken annesi ticari temsilciye, »Onun sağlığı iyi değil«, dedi, »bana inanınız Bay Temsilci, onun sağlığı iyi değil. Başka türlü olsa Gregor treni hiç kaçırır mıydı?Oğlanın kafasında işten başka bir şey yok ki. Akşamları hiçbir zaman dışarı çıkmıyor; bundan dolayı neredeyse kızacağım ona; şimdi sekiz gündür şehirde idi, ama her akşam eve gelirdi. Yanımızda masada oturup, sessizce gazetesini okur ya da trenin hareket saatlerini incelerdi. Oyma testeresi işleriyle meşgul oluşu onun için bir dinlenme, bir kaçıştır. Örneğin iki üç akşamdır küçük bir çerçeve oydu, ne kadar sevimli olduğuna şaşarsınız; odasında asılı duruyor. Gregor kapıyı açar açmaz, onu hemen göreceksiniz. Ayrıca ben sizin burada olmanızdan dolayı çok mutluyum Bay Temsilci. Biz kendi başımıza Gregor'u kapıyı açması için ikna edemezdik; o çok dik kafalıdır; inkâr etmesine rağmen sabahleyin ona mutlaka bir şey olmuştur.« »Hemen geliyorum«, dedi Gregor yavaş ve düşünceli bir halde ve konuşmalardan hiçbir kelime kaçırmamak için yerinden kıpırdamadı. »Muhterem Hanımefendi, durumu başka türlü açıklamam da mümkün değil«, dedi ticari temsilci, »umarım ciddi bir şey yoktur. Öte yandan şunu belirteyim ki, biz ticaret erbabı insanlar – nasıl isterseniz, maalesef mi desem yoksa çok şükür mü – küçük bir keyifsizliği ticarete duyduğumuz saygıdan dolayı kolayca aşmak zorundayız.« »Artık ticari temsilci yanına gelebilir mi?« diye sordu sabırsızlanan babası ve kapıyı yeniden vurdu. »Hayır«, dedi Gregor. Soldaki yan odaya üzücü bir sessizlik çöktü, sağdaki yan odada kız kardeşi hıçkırarak ağlamaya başladı.

Neden kız kardeşi ötekilerin yanına gitmedi? Mutlaka yatağından yeni kalkmıştı ve henüz giyinmeye başlamamıştı. Peki, neden ağlıyordu acaba? Çünkü kardeşi kalkmamış ve ticari temsilciyi içeri almamıştı, çünkü kardeşinin işini kaybetme tehlikesi vardı ve çünkü şef ebeveynini eski talepleriyle tekrar sıkıştırabilirdi? Bunlar şimdilik kuşkusuz ki gereksiz dertlerdi. Gregor hâlâ buradaydı ve ailesini terk etmeyi aklının ucundan bile geçirmiyordu. Şimdilik halının üzerinde yatıyordu ve durumunu bilen hiç kimse ondan ciddi olarak ticari temsilciyi içeri almasını istemezdi. Ama Gregor'a ileride uygun bir mazeret nasıl olsa bulurdu ve bu basit nezaketsizlikten dolayı ona hemen yol verilmezdi. Gregor'a ağlamakla ve konuşarak etkilemeye çalışmakla rahatsız edilmektense rahat bırakılması daha akıllıca görünüyordu. Ama diğerlerini sıkıştıran ve onların davranışını mazur gösteren işte bu belirsizlikti.

Duyurular

Sayın Hocalarımız,

Bildiğiniz üzere 21 Temmuz 2017 tarihinde kaybettiğimiz değerli bilim insanı Prof. Dr. Gertrude Durusoy'un bilimsel faaliyetlerini bir armağan kitabı ile anmak ve yaşatmak için faaliyete geçmiştik (Projenin kapsamı için bkz: www.inst.at/trans/editorial/).

Nihayetinde çok dilli ve uluslararası platformda birçok ünlü yazar, şair ve bilim insanın da katıldığı armağan kitabı çevrimiçi TRANS dergisinin 25. sayısında yayınlanmıştır (bakınız: www.inst.at/trans/25/trans-25-durusoy-inhalt/)

TRANS yayınını hocamıza armağan etmek ve kendisini anmak üzere 4. ölüm yıl dönümü olan 31.7.2021 tarihinde saat 11.00 de hocamızın İzmir'de kabri başında küçük bir anma töreni düzenlenecektir. (Yer: İzmir Soğukkuyu Hırisityan Mezarlığı). Skype üzerinden TRANS dergisi baş editörü Wiss. Dir. Dr. Herbert Arlt konuşma yapacaktır. Tüm sevenleri davetlidir.

Saygılarımızla

Dr. Öğr. Üyesi Dr. Dilek Altınkaya Nergis
Prof. Dr.Gertrude Durusoy Armağan Kitabı Editörü

Wiss.Dir. Dr. Herbert Arlt
TRANS dergisi Baş editörü (Viyana)
www.inst.at/trans
arlt@inst.at
www.arltherbert.at